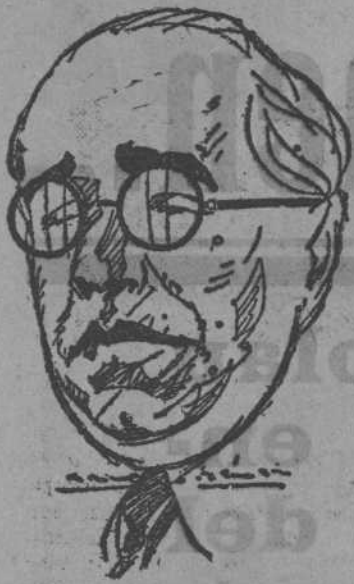

SILUETES SOBRE EL MUR

Cap a un càrtel d'esquerres?

Una iniciativa catalana :: "Acció Republicana, Radicals-socialistes, Socialistes, Esquerra :: Domingo, Albornoze :: I Lerroux? :: "Izquierda Republicana Española" Rumors pels passadissos :: L'Estatut :: Què faran les esquerres catalanes?

per Josep Maria Massip

AZANA

EN EL PRIMER PLA DE L'ACTUALITAT POLITICA

En els dos darrers dies de la setmana que acabem de passar, l'actualitat política s'ha desplaçat del Parlament.

Dimarts i dimecres fou la brillantíssima intervenció del senyor Azana, que marca l'inici d'un gran estil europeu en la política política espanyola. Azana, en ministre de la Guerra, ha acabat amb l'exèrcit. Ha acabat amb un exèrcit que fins al dia 14 d'abril devorava el país amb la voluminosa inutilitat dels seus coscos i el controlava amb l'ambiciosa inèpcia dels seus generals que volien fer política. Aquell exèrcit està liquidat. El darrer discurs de l'únic ministre de la Guerra que ha tingut el país, acabava una trista història de militarades. El pobre Primo de Rivera, des d'allà on sigui, deu donar-se a tots els dimonis...

Don Jaime Carner, vencent article per article l'oposició Lerroux-Bombardier, havia de demostrar també la seva gran classe de ministre i de parlamentari. El senyor Guerra del Rio sofrí una revolució de consideració, en l'escena sobre pressupostos ordinari i extraordinari; el ministre no feu altra cosa que oposar el sentit comú a les ganes de fer olla.

Però, he dit, l'actualitat política s'ha desplaçat del Parlament en els dos darrers dies de la setmana. Cap a on?

Cap aquí: "Aquesta setmana s'ha celebrat a la minoria parlamentària del grup de Acció Republicana, a la casa — comentava un diari madrileny de la nit — nosotras le dimos cierta importancia porque suponíamos que durante ella el Sr. Azana o algúen a el afecto, donaria cuenta de los trabajos preliminares para la formación de un càrtel de izquierdas..."

I cap aquí: "Anteayer — informava el mateix diari — los Sres. Azana, Giral, Domingo, Albornoze, Palomo, Rico y un grupo numeroso de diputados celebraron una entrevista de carácter particular que duró más de dos horas."

Després se celebrà un "lunch" en un cèntric hotel al que acudiren nombrosos diputats socialistas...

Entorn d'aquestes reunions algú ha dit: "Càrtel d'esquerres... Què comprendria?... Les forces polítiques que estan amb el Govern, dels socialistes a "Acción Republicana" d'Azana. A darrera hora es diu si el grup "Al servicio de la República" entraria també en el càrtel, però cal dubtar de l'autenticitat d'aquest rumor pel fet de la moderació dels seus homes... Naturalment — se m'ha afegit — es comptaria també amb l'Esquerra Catalana. Si es vol treballar eficaçment, les esquerres autèntiques no poden prescindir de la considerable força política, dels vots ni del radicalisme de l'Esquerra Republicana de Catalunya..."

UNA VELLA INICIATIVA CATALANA

Poc abans de la sessió inaugural de les Corts Constituents de la República, un bon dia de juliol, quatre o cinc diputats més destacats de l'Esquerra Catalana visitaren — en llargues i cordials entrevistes — els senyors Marcellí Domingo, Lerroux, Azana i Besteiro.

Portaven una iniciativa concreta, que exposaven als visitants: la d'una unió de les democràcies republicanes peninsulars a base d'un programa mínim en la Constitució, aprovació de l'Estatut de Catalunya i les lleis complementàries essencials. Es tractava de presentar un ample front a l'ala esquerra que donés la batalla decisiva a les dretes i fes possible la consolidació d'una norma radical i avançada en el futur Parlament i en la governació del país.

Evidentment — i després el curs

dels esdeveniments ho ha demostrat —, la iniciativa catalana representava un gran pas en l'estabilització definitiva del règim, i en la garantia dels postulats essencials de la Revolució. Per Catalunya, la iniciativa assegurava concretament l'Estatut votat pel poble i la permanència d'una cordial relació amb la política general de la República.

Però la iniciativa catalana no passà, dissortadament, d'entrevistes.

Domingo, al qual entusiasma la idea, necessitava naturalment un previ canvi d'impressions amb la gent del Partit Radical-Socialista.

Besteiro es demostrà reservat, fred. Fou l'home que no es vol comprometre. L'únic que quedà concret, amb ell fou la promesa d'una consulta al Partit Socialista.

Lerroux — i l'entrevista amb el cap radical no tingué el caràcter oficial de les altres, i fou feta per un sol diputat català — deixà la cosa enlaira, sembla.

Azana, molt fred, molt correcte en aquella primera entrevista amb els diputats catalans, acceptà la iniciativa. Com sempre, l'aleshores ministre de la Guerra veia clar el camí, el de la República i el de Catalunya. La seva resposta fou concreta i cordial:

— Comptin amb mi. Jo dono l'Estatut com a aprovat.

Tanmateix, la iniciativa no passà endavant.

Al cap de pocs dies es reuniren les Corts, els partits hagueren de prendre posicions, s'imposaren diversitats de criteri, ambicions de grup, afany de cabdillisme, crisi... i la Unió d'Esquerres propugnada pels diputats catalans no trobà via de realització.

Fou una llàstima. Probablement les coses haurien anat de tota una altra manera.

Més encà, i ja sense un caràcter oficial, algun diputat de la minoria catalana — de les noves promocions — insistí en la primitiva idea, per bé que adaptant-la a les noves circumstàncies. Tanmateix, el terreny ja era més difícil. La proximitat de la discussió de l'Estatut, sobretot, amb el seu inevitable llast de passió, esdevenia de moment un gros obstacle per arribar a un acord...

Però en aquests darrers dies, i d'una manera impensada, ha tornat a parlar-se d'una possible Unió d'Esquerres. La vella idea dels diputats catalans — propugnada des d'altres sectors — sembla adquirir possibilitats de realitat.

ENTORN DEL CARTEL

A despit de la gran reserva que es guarda sobre el particular, pot assegurar-se que aquests dies s'han celebrat llargues entrevistes entre diverses personalitats dels partits Radical-Socialista, Socialista i Acció Republicana.

Per de prompte, Lerroux queda descartat. És lògic.

Les gestions i converses giren entorn del senyor Azana, qui per la seva actuació dintre la política de la República apareix com la figura de primer pla que servís d'aglutinant al projecte, per al qual, com he dit, es comptaria amb l'Esquerra Catalana i amb la O. R. S. A. Ha sonat el nom del grup A: Servicio de la República, però crec poder desmentir la possibilitat de la seva participació en el Càrtel. En efecte, la posició política d'alguns dels seus homes — Ortega i Gasset, per exemple — no encaixaria absolutament en un front d'esquerres.

Quant a la posició dels socialistes, sembla ésser que hi ha el projecte d'una intervenció diem-ne passiva en el Càrtel. Les esquerres republicanes burgeses comptarien amb el seu ajut i amb els seus vots decisius, però no amb els seus homes en un futur Govern. Cada dia és més extens en el Partit Socialista el criteri abstencionista en la governació del país i és probable que aquest ambient pesi de manera decisiva en un futur més pròxim possible. Segons les meves notícies, en el manifest que el Càrtel llançaria a l'opinió pública i a les masses dels respectius partits, es podrà present i quedarà perfilada la posició actual i futura dels socialistes. Allò realment important, però, és que els socialistes ajudarien moralment i materialment la nova força política.

Encara més: se m'ha assegurat que de les converses d'aquests dies n'ha sortit ja virtualment redactat el manifest de referència. Em sembla, tanmateix, prematur, entre altres raons, perquè encara no sembla concretada la posició d'alguns dels grups que integrarien el Càrtel. D'altra banda, manca encara — i necessàriament haurà de celebrar-se — el canvi d'impressions amb algun sector parlamentari, la presència del qual a la Unió és imprescindible si se la vol situar en un terreny absolutament sòlid.

PASSADISSOS... Naturalment, el rumor del dia en els passadissos del Congrés ha estat el Càrtel d'Esquerres. Els més directament interessats han guardat una reserva impenetrable:

— Potser sí...
— Veurem...
— S'ha fet alguna gestió, en efecte...
— Jo no sé res...
— Potser Azana us en dirà alguna cosa...

Però en definitiva, res.

Segons els comentaris, per una banda Domingo seria un obstacle a la creació del Càrtel, ja que sens dubte el seu cap natural hauria d'ésser el senyor Azana, i el senyor Domingo no estaria potser massa disposat a convertir-se en segona figura.

MARCELLÍ DOMINGO

— És diu que Domingo tendeix a la formació d'un grup sota la seva orientació personal... — se m'ha assegurat per part d'un diputat que podria estar ben informat.

Per altra, Albornoze es trobaria en un cas semblant, agreujat per la poca simpatia que sembla existir entre el cap del Govern i el ministre de Justícia. Si es té present la influència que el senyor Albornoze exerceix sobre un considerable sector del Partit Radical-Socialista, es comprendrà la importància política que aquest fet tindrà a l'hora de concertar els factors integrants de la conjunció.

De forma que, pel costat dels dirigents del partit Radical-Socialista, podrien sorgir dificultats i dilacions importants. El temps dirà si hi ha quelcom de cert en la suposició dels comentaristes.

Tanmateix, el que sembla pessimisme per un costat és optimisme

ALBORNOZE

en un altre, especialment en els rengles d'Acció Republicana, algun diputat de la qual, en converses privades, ha vist el Càrtel com un futur gran partit — "Izquierda Republicana Española" —, a base de Federacions (catalana, aragonesa, andalus, gallega, castellana, etc.), amb els seus comitès i delegats, en una vasta xarxa peninsular, que possibilitaria una eficaç organització regional.

— I Lerroux? — s'ha preguntat. Ah! Lerroux seguiria en "la oposició a su excelencia". Tal com estan les coses del Partit Radical i amb els nous (?) elements que acaben d'ingressar en els seus rengles, les esquerres han fet perfectament en no recordar-se de Lerroux per a la formació d'un Càrtel. El líder radical — amb els seus Torras i els seus Pich i Pont — ja no hi té res a fer a l'ala d'esquerra de la República. Ni gairebé al centre. Ell sembla haver-se'n donat compte tot d'un plegat. Era abans d'ahir que, en una enquesta periodística, deia que si les coses guixaven "sabria morir virgen de Presidencia de Gobierno..." Posició comprensiva, realment, i salutable. El fer-se càrrec de les coses, de manera que les coses no agafin de sorpresa, sempre és saludable...

Un altre aspecte: eleccions. Amb no massa bona intenció s'ha senyalat la possibilitat que el Càrtel no passi de maniobra electoral per tal d'aguantar l'enquesta probable i dura de les dretes, en unes eleccions que tot sembla indicar que no han de trigar gaire. La presència del senyor Azana — i ja cal convèncer-se que Azana no és un Clerva qualsevol — allunya la suspicació. Els homes del seu estil apunten més alt que a les seves urnes. Saben que

en definitiva no hi ha més cera que la que crema.

QUE FARA L'ESQUERRA CATALANA?

No ho sé. Naturalment, es comptaria amb ella per a la formació del Càrtel. En definitiva, aquesta idea d'ahir, que no arribà a cristallitzar. Avui les circumstàncies han variat, complicades per la imminència de la discussió a les Corts de l'Estatut de Catalunya.

Aprovat l'Estatut — i jo estic segur, amb totes les meves forces, que serà aprovat —, serà l'hora que les esquerres catalanes col·laborin decididament en la realització d'un gran front polític peninsular. Sense recels, però sense confusions, pot establir-se un estret contacte, que consolidi definitivament el règim. Particularment en consta que aquesta idea no és lluny del criteri personal de destacadíssims elements. Més encara: sempre que sortís d'una Assemblea magna de totes les esquerres peninsulars, no hi hauria problemàticament inconvenient en estudiar la possibilitat d'un sol partit, a base de federacions i d'una concreta actuació per part dels grups autòctons dintre els respectius territoris. Seria el camí per delimitar exactament la política de Catalunya per als partits catalans, i per actuar i orientar definitivament la política general de la República.

"Catalunya endins" podia respon-

JOSE ORTEGA Y GASSET

— su juro un e ote suy exp. Aprobat l'Estatut, "Catalunya endins" i prou, seria el suícid.

Ara, el senyor Azana sembla tenir la paraula. No faltaran obstacles — el més greu, el cabdillisme dintre algun partit —, però no faltará bona voluntat ni intel·ligència per superar-los.

La vella iniciativa catalana és, ara, més interessant que mai.

Madrid, març.

Cultura ciutadana

AHIR VAN INAUGURAR-SE D'UNA MANERA SOLEMNE LES OBRES DEL GRUP ESCOLAR COLLASO I GIL

Ahir foren inaugurades amb gran solemnitat per l'Ajuntament de la ciutat les obres d'enderroc del que ha estat fins ara caserna de Sant Pau del Camp, emplaçada a l'angle del carrer d'Abat Zafont, per a bastir-hi un Grup Escolar, amb el llegat que feu a Barcelona, expressament per a aquest fi, l'il·lustre patrici Josep Collaso i Gil.

Aquest Grup Escolar, la construcció del qual començarà de seguida, acollirà una població escolar de mil dos-cents nens i nenes dels graus importants. El temps dirà si hi ha valor i donarà visibilitat a la bella església romànica de Sant Pau del Camp.

La cerimònia constituí un veritable manifest de civisme ciutadà. Els terrenys on han d'acabar-se els edificis del Grup Escolar eren envaïts per una formidable gernació, entre la qual es veien nombrosos grups de nens que assisteixen a les escoles de la barriada.

Dintre les personalitats que ocupaven la tribuna oficial anàrem el cap de la quarta divisió, general Batet, i el seu ajudant, comandant Lacanal; el tinent d'alcalde i president de la Comissió de Cultura, senyor Pere Comes, ànima del projecte; els regidors senyors Puig i Monné, tinent d'alcalde

i regidor pel districte; Ermengol del Llano, Grisó, Pla, Sánchez, Escofet, Tauler, Duran i Guàrdia, Pellicena, Mariés, Samblancat, Serrallana, Torner i Brasó.

Hi havia, a més, distingides representacions de centres culturals i societats barcelonines amb llurs banderes. Hi havien, a més, distingides personalitats, entre les quals recordem el diputat a Corts senyor Sunyol i Garriga, el senyor Ainaud, el senyor Puig Alfons, el doctor Salvat, el senyor Josep Maria de Sureda, Quelus, Domènec de Bellmunt, Aymari, Salvador Abell i molts d'altres que sentim no recordar.

La presidència de la tribuna oficial quedà ocupada pel president de la Generalitat, senyor Macià, el qual tenia a la seva dreta el general Batet, el senyor Gassol i el marquès d'Olerdola, i a l'esquerra, el batlle doctor Aiguader, el senyor Pere Comes, el tinent d'alcalde senyor Puig i Monné i els regidors Escofet i Tauler.

Pronunciaren parlaments els senyors Ainaud, Puig Monné, Pere Comes, Aiguader, Gassol i Francesc Macià. Tots els oradors foren molt aplaudits, i el president de la Generalitat fou objecte d'una ovació xarrodora.

La festa fou amenitzada amb un concert donat per la cobla Albert Martí.

UN MOMENT DE L'ACTE

La vida política

Alba i Carner front a front, en el debat sobre les lleis tributàries

Sota aquest títol, el setmanari "Crònica" d'aquesta setmana ha publicat el següent article del senyor Pere Armaso:

"EL MINISTRE DE HACIENDA, SENYOR CARNER, VISTO POR EL CARICATURISTA ROBLES."

La nota més saliente de la última setmana política fou, sin duda, el *tête-à-tête* habido entre el ministro de Hacienda y don Santiago Alba con motivo del voto particular presentado por el señor Marraco en el dictamen del proyecto de ley elevando los tributos contributivos.

Por la trascendencia política que se ha querido ver en la intervención del señor Alba, merece que el asunto lo tratemos con cierto detenimiento.

¿En qué consistía el voto del señor Marraco? El último párrafo del documento nos lo va a decir de manera sintética y diáfana. Heo aquí: "Por todo lo expuesto, tenemos el honor de proponer a las Cortes que se sirvan acordar: Aplazar toda decisión sobre el proyecto de ley presentado por el Gobierno sobre elevación de tipos tributarios hasta que llegue el momento de estudiar el presupuesto de ingresos, previo el examen y fijación de la cifra total de gastos."

Es curioso conocer las razones en que apoyaba el señor Marraco su deseo. En síntesis, eran estas: Las leyes tributarias, ya injustas, se agravan con estos aumentos. No veo la necesidad —añade— de dar este voto en blanco al Poder ejecutivo para que eleve los tributos a los contribuyentes, víctimas, en grado superlativo, de la crisis económica. No nos oponemos a este aumento; únicamente pedimos un trámite dilatorio para dar paso al presupuesto de gastos.

Y de ahí no salía. Réplica del ministro de Hacienda. (Oratoria serena, contundente, irrefutable en sus líneas, de una sencillez perfecta.) "De verdad que no comprendo la intención del señor Marraco. Dice: "No aumentéis los tributos ni emitaís deuda." Y yo digo: ¿Cuál será la situación de la Hacienda sin aumentar los tributos y sin emitir deuda?"

A renglón seguido, el señor Carner lanza este argumento, que no tiene vuelta de hoja: "En 31 de Diciembre se encontró el Gobierno con doscientos millones de déficit del presupuesto anterior, y otros trescientos o cuatrocientos de las Cajas especiales. Sin arbitrar recursos, como recomienda el señor Marraco, se produciría antes de dos meses la bancarrota."

Después de hablar de los nuevos gastos que se derivan de la propia Constitución —tales los relativos a la prohibición de la enseñanza a las Ordenes religiosas, Obras Públicas y el Jurado—, se encara con el Parlamento, y viene a decir, poco más o menos, lo que sigue: "Yo sé que la actitud del señor Marraco es muy simpática, y la mía, muy antipática e impopular. Hay en el discurso del señor Marraco un argumento cómico: dice que la masa neutra, que, cansada de la Monarquía, votó la República, va a quedar defraudada. Yo digo que antes que la popularidad me importa mi conciencia, y yo, que soy un burgués de clase media, de esa clase que protesta, sé que puede imponerse un sacrificio: porque si no lo hubiera yo traído aquí. No soy un dictador, me atengo a las decisiones de la Cámara. El Parlamento es soberano, y debe señalar los gastos que se han de hacer y los tributos que deben rebajarse. Pero lo que sí debo decir es que si no se aprueban los tributos que se proponen en la ponencia del Gobierno, el presupuesto se liquidará con déficit, y esto significaría una perturbación para la vida del país."

Hasta aquí el señor Carner no había tropezado con una palabra de altura, de extremada altura, que rebatiese su formidable alegato o, por lo menos, que señalase una tendencia contraria a la suya. Esta palabra surgió en la persona del señor Alba, tan pronto como el voto particular fué desechado por una mayoría arrolladora. Recordamos las razones más poderosas e impresionantes del ilustre político.

En primer lugar, estima convenientísimo que se plante ante el país un amplio debate económico-financiero. Por ser, a su juicio, el asunto más importante que podrían abordar las Cortes Constituyentes. "En las circunstancias actuales no es lícito, ni siquiera prudente, exigir al país sacrificios tales como los que se van a exigir con estas leyes tributarias sin que previamente se conozca el presupuesto."

No se diga por estas palabras nuestras, fuera aquí que hay unos diputados constituyentes que quieren la nivelación del presupuesto, y otros que la rechazan y se amparan en la cómoda política de vivir trampa adelante y de presentar una ficción de cifras. Esto no lo quiere su señoría; esto no lo quiere yo; esto no lo quiere, seguramente, la minoría radical; esto no lo quiere absolutamente nadie. ¡Ah! Pero hay para nosotros una condición previa, que consiste en que el país entero se informe en qué medida, con qué proporción y, sobre todo, con qué aplicación se le va a exigir un sacrificio tan

duro. Se nos ha hecho creer que se presentaba un presupuesto nivelado, y esto no es así. Y no es así, porque se computa entre los ingresos una cifra que no constituye tal ingreso, cual es el de la emisión de deuda por quinientos millones de pesetas. Nos encontramos, además, con que aquella mejora meritísima obtenida en el presupuesto de Guerra, gracias a la iniciativa energética y brillante del señor Azana, se ha perdido o casi perdido por virtud de otros aumentos de gastos que han compensado, en daño del contribuyente, aquella reducción, dejando íntegro el aumento en el volumen de las clases pasivas, que se elevan a una cifra, verdaderamente astronómica, de doscientos millones y pico de pesetas.

Por todo ello, señor Carner, y sin ir más allá en mi crítica, yo invito a su señoría a que medite si no convendría al interés mismo de la nación y al de la República que el presupuesto se examinara y las leyes tributarias se votasen en forma distinta de cómo parece que va a hacerse, a juzgar por el sistema iniciado."

Breve respuesta del ministro de Hacienda: "El señor Alba acaba de realizar un acto político, eminentemente político. Ha dicho, entre otras cosas, "que primero es preciso conocer los gastos y luego los ingresos". Bien: conozcan los sueldos que queráis, introducid las economías que estiméis oportunas, y el problema seguirá siendo el mismo. El señor Alba conoce perfectamente la estructura del presupuesto del Estado, y sabe que el problema es otro: la estructura más honda."

Se habla de un presupuesto —añade el señor Carner— en el que figura un empréstito. Y bien, ¿qué? Pero se olvida, o finge olvidarse, que en este presupuesto no se van a pagar sólo del presupuesto a que afecta el empréstito, sino que se van a aplicar a pagar consecuencias de presupuestos anteriores.

JAUME CARNER

Por todo esto —concluye el ministro de Hacienda—, yo no puedo admitir la demora en la discusión de las leyes tributarias, como de antecedente necesario para entrar en el examen de los Presupuestos generales del Estado."

He aquí, en síntesis, las dos posiciones antagónicas ante asunto de tanta trascendencia como el proyecto de ley elevando los tributos contributivos. ¿Qué voz es la más atendente? Para la Cámara, no hubo duda: la del ministro de Hacienda. Y eso expresó la lucidísima votación que obtuvo el Gobierno. Y es que por encima de todos los distinguos de procedimiento está la realidad inexorable. Y la realidad política aconseja ir derechamente a una nivelación, en el fondo indiscutible, a costa de todos los sacrificios, y acaso atropellando un poco el sistema preconizado por el señor Alba, mesurado y conveniente sin duda, mas de una aplicación tal vez inadecuada en esta hora. —PEDRO MASSA"

Lector, una pregunta:

¿Ets soci de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana?

Un interessant llibre de Solà Cañizares

Hem rebut un exemplar del llibre "El moviment revolucionari a Catalunya", obra del regidor senyor Solà Cañizares.

Es tracta d'un llibre documental sobre els esdeveniments que precediren la proclamació de la República, i molt particularment una descripció objectiva de la participació que tingueren en el moviment revolucionari els republicans de Catalunya.

Ja no cal dir que una obra així té un gran interès, i que això permet d'aguardar-li un bon èxit de venda.

La ràdio a Catalunya ha d'ésser en català

Senyora:
NO DUBTEU I RECORDEU
SEMPRE QUE
D. H.
50 - SALMERON - 50
Casa fundada en 1886
ES LA QUE VEN LES MILLORS QUALITATS EN ARTICLES DE PUNT I LES DARRERES NOVETATS

la rambla

(esport i ciutadania)

Paper de fumar
extra - superior
per a tothom
que tingui bon
gust
El millor en
qualitat i pre-
sentació

Reportatges de "La Rambla"

Els diputats de Catalunya opinen...

Lluís Companys, Amadeu Hurtado, Lluís Nicolau d'Olwer i Josep Xirau ens diuen que el mes entrant quedarà aprovat l'Estatut: L'afiançament del govern Azaña: El sistema electoral per a les properes eleccions catalanes: Quatre opinions personals favorables a la representació proporcional: El mes de juny eleccions per al Parlament Català

Evidentment la discussió dels pressupostos va avançant amb més rapidesa del que semblava els primers dies. Enllestits els debats financers a últims d'aquest mes tocarà el torn a l'Estatut de Catalunya. Si en altres moments molt més allunyats de la data culminant en què començarà a discutir-se a les Corts hem sentit tota l'emoció patriòtica que representa per al catalanisme l'aprovació de l'Estatut, esdevé explicable que ara ens adrecem als homes més representatius de casa nostra perquè ens contestin algunes preguntes que jutgem d'un interès polític excepcional.

LLUIS NICOLAU D'OLWER
El president del Partit Català i ex-ministre de la República i ex-ministre de la República

blica, senyor Nicolau d'Olwer, ens diu el següent:

—Crec que aquest mes s'han d'acabar forçosament els pressupostos car del contrari caldria prorrogar-los. I sembla que immediatament després de la discussió financera es començarà la de l'Estatut alternada amb la reforma agrària.

—Crec que hi hauran topades violentes en la discussió de l'Estatut?

—Crec que trobarem adversaris en alguns punts i molt especialment en les qüestions d'ensenyament, ordre públic i finances. Però el superar aquests obstacles, ultra la labor dels parlamentaris catalans, dependrà en gran manera de l'actitud del Govern.

No hem d'oblidar que aquest presenta l'Estatut com a ponència seva

—Així no creieu en la possibilitat que Lerroux...

—No. Ell és el primer a proclamar cada dia que mentre duri la discussió dels pressupostos no farà res per provocar una crisi. És de creure que, aprovats els pressupostos, l'oposició serà un xic més viva, però no cal oblidar que el senyor Azaña és un home de gran temperament i que al seu entorn es van situant les forces netament esquerranes. Això no vol dir que jo m'atreveixi, ara, a fer vaticinis polítics a distància, car la política està sotmesa a circumstàncies de moment i de temps que no aconsellen les profecies.

—I la qüestió catalana?

—Al primer d'abril començarà a discutir-se l'Estatut, que s'alternarà amb la reforma agrària. Són dos problemes fonamentals per a Espanya: l'un canvia l'estructura política d'Espanya; l'altre la seva estructura econòmica.

—No creieu que la reforma agrària, amb els apassionaments que pot desvetllar, podria provocar una crisi?

—No ho crec. Em penso que es formarà una majoria compacta i que s'anirà delimitant la situació dels grups polítics en dretes i esquenes. No puc creure que a propòsit de la reforma agrària se suscitin debats susceptibles de provocar una caiguda del Govern. Jo no crec en la possibilitat d'una crisi fins que es discuteixi la llei del control obrer.

—Tornant a la discussió de l'Estatut, vos que viviu la vida parlamentària amb la responsabilitat d'un cap de minoria directament afectada pel problema, creieu que tot anirà bé?

—Crec que la discussió no serà tan violenta com em creia temps enrera. De moment, dos elements que, en camps distintius i per mòbils també distintes, podien perjudicar-lo, no seran al Parlament: en referència a Emilia Iglesias i a don Josep Ortega i Gasset. El primer, exclòs de les Corts; el segon, sembla que s'ha retirat voluntàriament a la seva vida d'estudi. Hi haurà de totes de maneres debats vius, moments d'angoixa, però jo crec que les Corts Constituent, amb la seva majoria esquerrana, sabran portar el debat amb un to de cordialitat i comprensió dignes de la República, car, per la nostra banda, ningú no podrà negar que Catalunya no ha manifestat cap impaciència injustificada.

—Voleu dir-me el vostre criteri sobre el sistema electoral a adoptar per Catalunya després d'aprovar l'Estatut?

—Jo, personalment, sóc partidari de la representació proporcional. És un criteri que l'he defensat reiteradament vegades en articles i conferències, i no tinc per què retractar-me'n, però repetixo que es tracta únicament del meu punt de vista personal.

—Una darrera pregunta: La premsa ha donat aquests dies una referència extraordinària d'un debat que no ha portat el diari de sessions i els diaris conservadors han atacat el senyor Azaña de dictador...

—Sí. Ja he llegit aquestes referències a què alludiu. Però la cosa gairebé fa gràcia. El senyor Azaña és cap d'un Govern que presenta tots els projectes de llei en un Parlament elegit per sufragi i és un parlamentari que en tots els moments i aprofitant totes les ocasions exalta la funció de les Corts. És curiós que ara vulguin donar lliçons de democràcia i liberalisme els que varen provocar la crisi del parlament

tarisme i anul·laren, de fet i de dret, la democràcia mateixa.

AMADEU HURTADO

El senyor Hurtado ha estat malalt. El trobem convallescint encara. No pot contestar, doncs, a les nostres preguntes sobre política general per quan depenen en gran part de l'actualitat parlamentària que ell no ha viscut a conseqüència de la malaltia que l'ha tingut allit i reclòs a casa seva durant quatre o cinc setmanes.

Li preguntem, però, quin és el seu criteri sobre el sistema electoral a adoptar per Catalunya, ell que fou un dels elements destacats de la ponència de l'Estatut. El senyor Hurtado ens diu que ell és partidari del sistema de la representació proporcional.

—Sembla, però — objectem —, que alguns elements de l'Esquerra Republicana de Catalunya no en són partidaris...

—No en sé res perquè no n'he parlat amb ells. De totes maneres, si a algú pot convenir la representació proporcional és precisament a aquest partit...

—S'ha de tenir en compte només que en l'Estatut ja votat per Catalunya, el Parlament català es compon d'un diputat per cada 40.000 habitants, però les antigues circumscripcions "provincials" tenen un mínim de 14 diputats cadascuna, llevat de la de Barcelona, i això fa que el Parlament quedi distribuït en parts matemàticament iguals entre Barcelona i Barcelona circumscripció d'una banda i les tres circumscripcions foranes per l'altra. Això vol dir que perquè tinguin realment majoria al Parlament català han de guanyar les majories a Barcelona i a totes les circumscripcions foranes o provincials. I si no tenen les majories a aquests llocs, han de guanyar el copo a Barcelona capital i Barcelona circumscripció.

Tot això — segueix dient el senyor Hurtado — dona un caràcter tan aleatori al resultat de les eleccions que no hi ha més remei que acomodar-ho a la proporcionalitat del nombre de vots; car d'altra manera es pot donar el cas que passin a ésser majoria en el Parlament els qui tinguin menor nombre total de vots o bé el contrari. No s'ha d'oblidar que hi ha un 33 per 100 (els forans) amb tanta representació com el 66 per 100 que representa Barcelona. Aquest és el factor importantíssim que s'ha de tenir en compte i que obliga a cercar la proporcionalitat del nombre de sufragis.

JOSEP XIRAU

Arriba de Madrid. El sorprenem intentant posar una mica d'ordre en les muntanyes de llibres i de papers que s'han anat amuntant durant les setmanes d'absència, durant aquest temps en què la càtedra i el Parlament absorbeixen tots els moments de la vida del degà de la Facultat de Dret barcelonina.

Justament perquè acaba d'arribar de Madrid Josep Xirau ha d'avenir-se al nostre interrogatori...

—L'Azaña va dir-me personalment — ens contesta — que l'Estatut anirà a la Cambra immediatament després dels pressupostos, i que alternarà amb la reforma agrària. Jo crec que l'Estatut és la llei més important que succeeix a la Constitució perquè, en definitiva, és una continuació de la mateixa Constitució.

—No creieu que els socialistes faran una oposició viva a l'Estatut?

—Jo crec que quan s'hagi de tractar a fons un problema tan fonamental les

forces esquerranes de la Cambra trobaran una posició que no sigui precisament la d'un nacionalisme tancat. I pel que respecta als socialistes més encara perquè ells, justament ells, no poden ésser nacionalistes. Els republicans d'Esquerra, per altra banda, han demostrat tenir un criteri liberal que pot tranquil·litzar-nos.

—Vos que tant heu intervingut en les discussions constitucionals sobre ensenyament, ¿com creieu que quedarà aquesta qüestió en el nostre Estatut?

—Considero perillósíssim per a tot hom tota solució que no consisteixi a atribuir l'organització completa de l'ensenyament, en tots els graus, a Catalunya. Ara bé, això no exclou, al contrari, admet, i potser fa desitjable, que l'Estat es reservi una inspecció eficaç. En resum, crec que cal donar a Catalunya la màxima capacitat, però que Catalunya ha de tenir també la plena responsabilitat. S'encarrega de tot, però respon de tot.

—Crec que durarà molt la discussió?

—No crec que s'allargui més enllà

de quatre setmanes. Dependrà de com s'estableixin els torns de la discussió amb la reforma agrària.

—¿Que creieu més urgent a discutir per aquestes Corts després de l'Estatut i la reforma agrària?

—La llei electoral.

—¿No creieu en el perill lerrouxista ni en el vaticini dels que diuen que cinc minuts després d'aprovar aquesta llei es produirà una crisi seguida del decret de dissolució?

—No. Al contrari. Crec que aquestes Corts tenen encara algun temps de vida, més del que creuen aquests profetes. I crec que serà bo que durin un quant temps. Jo admiro l'eficiència i la sensibilitat d'aquest Parlament, i crec que hauríem d'anar molt enllà en la història política d'Espanya per trobar un Parlament com aquest, i potser en cap que no fossin les Corts de Cádiz no trobaríem les condicions admirables que reuneix aquest.

—Ara que parlem de llei electoral, ¿voleu dir-me d'una manera general el vostre punt de vista sobre els sistemes electorals?

—Crec en la superioritat de la representació proporcional damunt del sistema de majories. Crec que en primer lloc és el tipus d'instrument polític per designar els representants del poble més eficaç per obtenir una representació on es vegi la voluntat general (aquella "volonté generale de Rousseau", que no vol dir la voluntat de la majoria, sinó la voluntat de tots. Crec, però, que això del sistema electoral és purament una qüestió de mètode, d'instrument, i per consegüent no es pot aplicar mai segons un criteri general. No puc per consegüent aventurar cap comentari sobre la qüestió a Catalunya perquè no tinc autoritat per fer-ho.

Domènec Melé

CIUTADANIA

Terapèutica republicana

La llei d'incompatibilitats, pròxima a discutir-se, representa una innovació genuïnament republicana en els procediments polítics d'Espanya. Tot un passat de caciquisme, d'oligarquies, de cabdillatges, quedarà enterrat per sempre més. El "senyorisme" tradicional que convertia en diputats ministrables personatges sense altre mèrit que el de vestir bé i de posseir un cognom

i una fortuna no podrà ressuscitar. La República vol homes aptes que treballin. En l'atmosfera oxigenada del règim democràtic els paràsits no hi poden viure. L'enxufisme era un flagell de creació essencialment monàrquica que la terapèutica republicana haurà liquidat.

El gran liberal innovador d'aquesta fórmula dignificadora del règim ha estat el senyor Azaña. Fent "pendant" amb la llei d'incompatibilitats, el president del Consell ha presentat a les Corts aquella altra llei d'ordre militar que representa el redreçament civil reivindicant tots els seus drets a l'hora de consolidar la República.

Segles sencers de claudicacions sota el sabre militar, desfilara vergonyosa de Pavia, Polaviejas, Martínez Campos i Primo de Riveras, capítols revoltants de la història d'Espanya a base de "cuarteladas" i "pronunciamientos", juntes de defensa, llei de jurisdiccions... El pesombre del militarisme polític era com un fantasma vestit de "cop d'Estat militar" que podia anullar, a l'estil de Venezuela o Nicaragua, la més modesta realització democràtica. Calia plantar cara al fantasma i per reeixir plenament no n'hi havia prou amb l'elaboració d'una Constitució liberal. Era necessari atacar a fons el problema militar tradicional a Espanya per a esborrar per sempre el suprem ridícul que convertia l'Estat en un país d'opereta i dignificar l'exèrcit de l'única manera que podia fer-se: tancant-lo a les casernes i reduint-lo a les seves úniques i exclusives funcions militars.

Aquesta obra, d'una transcendència històrica rellevant, l'ha aconseguit el senyor Azaña en un any d'actuació al ministeri de la Guerra. Ell, com a president del Govern que avui s'asseu al banc blau del Parlament espanyol, ha posat en vigor la terapèutica republicana que consolida el règim i que exalta la dignitat civil del país després de segles de covardia, de vergonya i d'ignomínia.

LLUIS COMPANYS

Acabava de sortir de la Generalitat, on havia assistit a una reunió de parlamentaris catalans. Ens invità a pujar al seu cotxe en companyia del seu amic i també diputat a Corts senyor Grau Jassans per traslladar-nos al seu despatx i aprofitar el trajecte per a iniciar l'entrevista...

—Impressió política d'actualitat?

—Que el Govern Azaña s'ha afiançat encara més amb els darrers decrets sobre la premsa militar i sobre incompatibilitats, decrets que han estat acollits molt favorablement per l'opinió del país. Naturalment que el darrer s'haurà de modificar un xic, no donant-li efectes retroactius i amollant-lo a les necessitats polítiques, però la seva orientació és excel·lent i ha estat rebuda amb grans simpaties.

La nova Catalunya

Una enquesta de 'La Rambla'

En vigílies de l'Estatut, quan Catalunya començarà una nova vida i el Parlament català haurà d'elaborar la llei interna de la nostra terra, el pensament de les grans ciutats de Catalunya té per a nosaltres la màxima importància.

LA RAMBLA sempre ha cregut que cal prestar a les comarques catalanes l'atenció que mereixen, i que sense desconèixer la força espiritual i política irradiada per la capital, caldria evitar un centralisme barceloní, que amb l'autonomia de Catalunya podria esdevenir odiós.

Per això hem obert una enquesta prop dels alcaldes republicans de les ciutats més importants de Catalunya, als quals hem sotmès el següent qüestionari:

1. A quin partit polític pertanyeu?
2. ¿Què és el que més us satisfà de l'obra acomplerta per l'Ajuntament republicà de la vostra presidència?
3. Quina és la millora més important que projecteu?
4. Els noms dels carrers, comerços, etc., de la població estan en català o castellà? Quins abunden més?
5. Si heu canviat noms de carrers, ¿voleu dir-nos els actuals dels carrers més importants, indicant-nos en cada cas el nom antic?
6. Com està plantejada la qüestió social a la vostra ciutat?
7. Hi ha parats forçosos?
8. ¿Les dones de la població actuen o s'organitzen per actuar en política? En sentit esquerrà o en sentit conservador?
9. ¿Què penseu que passaria a Catalunya si l'Estatut no arribés a aprovar-se o s'aprova amb supressions que el deixin desconegut?

LA RAMBLA començarà a publicar dilluns vinent els preliminars d'aquest interessantíssim reportatge amb la inserció de les primeres respostes a la nostra enquesta.